

Sigys konferens "Bygga Broar 2012" i Västerås 15-16/10-12

En arbetsmarknad för alla

Albin Molander, politisk sakkunnig på Arbetsmarknadsdepartementet, pratade om att "Ingen ska lämnas utanför - alla ska vara med". För att underlätta för att personer med nedsatt arbetsförmåga ska komma i arbete har regeringen genomfört en rad reformer.

Grunderna i arbetslinjen är att öka utbudet, öka efterfrågan och ha bättre matchning. Det ska löna sig bättre att arbeta och alla ska ha en roll att fylla. Det finns inga bra eller dåliga jobb. Det ska ges mycket stöd till de arbetsgivare som anställer en ungdom eller person med funktionsnedsättning och det är viktigt att arbeta med attityder på arbetsplatserna. De arbetsgivare som anställer flest personer med funktionsnedsättning är små - medelstora företag i medelstora kommuner. Offentlig verksamhet är sämre på att anställa.

Det finns olika slags stöd för personer med funktionsnedsättning, ex. lönebidrag, skyddat arbete hos offentliga arbetsgivare, utvecklingsanställning och trygghetsanställning. Ca 75 000 personer deltar i särskilda insatser. Många av insatserna har funnits under lång tid och inte förändrats, men villkoren på arbetsmarknaden och i arbetslivet har förändrats radikalt. Det gäller att undanröja hinder genom att förändra attityder och få en tillåtande arbetsmiljö. Det görs effektiva insatser som: ny strategi för funktionshinderpolitiken 2011-2016, översyn av de arbetsmarknadspolitiska insatserna, utökad satsning på SIUS, praktikantprogram i staten -men fler måste göra mer!

Det framkom synpunkter från arbetsförmedlingen att det behövs tidigare satsningar - redan under skoltiden - och att eleverna behöver arbeta med att förstå sin egen person. Skövde kommun har SIUS-konsulent på gymnasiesärskolan som hjälper eleverna på praktikplatsen, det ger bra resultat när man är hos arbetsgivaren. I Umeå har man avsatt mycket pengar till ungdomar upp till 29 år, där har man arbetat med ungdomar med funktionsnedsättning i något som kallas Ungdomstorget.

Aktivitetsersättning, kompetens och attityder

Ulf Kristersson, Socialförsäkringsminister, berättar att antalet personer med aktivitetsersättning har ökat kraftigt under flera år och detta gör att fler riskerar att hamna i ett långvarigt utanförskap i form av förtidspension. Möjligheten för elever i gymnasiesärskolan att den sista tiden i särskolan få aktivitetsersättning har bidragit till att fler beviljats ersättningen, men regeringens ambition är att de ungdomar som har aktivitetsersättning ska få hjälp för att kunna hitta en väg in på arbetsmarknaden. De problem man kan se med att leva på aktivitetsersättning är passivitet, utanförskap, det leder ofta in i varaktig förtidspension, färre sociala kontakter, lägre livsinkomst och pension.

Utgångspunkter för regeringens förslag är att problemet är stort och kräver en varsam reform med långsiktighet och flexibilitet i insatser och man vill minska antalet förtidspensionärer.

Reformförslaget i budget 2013-2016 innebär bl.a. förlängd möjlighet till ”vilande aktivitetsersättning”, att SIUS utökas, satsningar på effektiv metodik (supported employment), bättre arbetsförmågebedömningar, kompetensutveckling för SYV.

”En gång särskola alltid särskola?”

Stadssekreterare Maria Arnholm pratade om Yrkeshögskolan, erfarenheter från pilotprojekt inom YH och Folkhögskolornas roll. Folkhögskola kan ses som en vidare utbildning för personer med utvecklingsstörning, där utbildningen är konkret anpassad för målgruppen. Men få kommer efter utbildningen ut på arbetsmarknaden. Annan vidare utbildning är Yrkesvux och Lärlingsvux. Sedan 2011 har 175 av 900 Yrkesvuxplatser gått till gymnasiesärskoleelever och man hoppas att den siffran ska växa. 250 av 1000 Lärlingsvuxplatser har gått till personer med intellektuell funktionsnedsättning.

FUB

Ordföranden för FUB i Sverige, Thomas Jansson, informerade om de rättigheter personer med utvecklingsstörning har. Kommunen ska medverka till att personer med utvecklingsstörning får tillgång till studier eller arbete enligt LSS § 15:4. I Regeringsformen § 2 står att det allmänna särskilt ska trygga rätten till arbete. I Konventionen för personer med funktionsnedsättning står i Artikel 27 att konventionsstaterna ska erkänna rätten till arbetet för personer med funktionsnedsättning.

Carpe

”Rätt till arbete och studier”

Projektledarna Carin Bergström och Karl Löfgren berättar om Carpe, ett utvecklings- och samverkansprojekt för kompetensutveckling inom området arbete med personer med funktionsnedsättning. Syftet är att synliggöra verksamhetsområdet. I Carpe deltog 19 kommuner och projektet pågick 01.01.09 – 31.03.12. Det innefattade en stor mängd kompetensutveckling, framtagna yrkeskrav, nationella konferenser om kompetensfrågan och ett Nationellt kompetensråd som bildades i 22 av 25 regioner i Sverige. Projektet följdes upp av Forum Carpe som startade 01.04.12 och är kommungemensamt för verksamhets- och yrkesutveckling. Det samfinansieras av deltagande kommuner, samt av Projekt Carpe 2 och pågår 01.04.12 – 30.06.14. Utgångspunkten är vardagslärande – utveckla ledarskap och medarbetarskap.

Visionen för projektet är att fler personer med funktionsnedsättning får arbete, arbetsinriktad daglig verksamhet eller får börja studera enligt sina egna önskemål!

Mer info på www.projektcarpe.se

Fyrismodellen

Enhetschef Elin Lindberg berättar om OSN (Open College Network) som metod för att synliggöra kompetenser och bidra till arbetskraftsrekrytering. Bakgrunden finns i Fyris

daglig verksamhet i Uppsala. Man utgår ifrån personer som gått i gymnasiesärskolan och sedan gått ut i daglig verksamhet. Varför är det så svårt att få ut dessa personer i anställning? Ser man funktionsnedsättningen - inte kompetensen? OSN-metoden synliggör lärande och visar vad personen kan! Arbetstagarna är inte främst personer med utvecklingsstörning utan med en kompetens.

OCN är en idé och verksamhet som kommer ur behovet att identifiera, synliggöra och erkänna det lärande som äger rum i utbildningar och verksamheter utanför den formella skolan. Ett behov av att ge det lärande som sker, exempelvis på arbetsplatser, i föreningar och utbildningsorganisationer – det värde och erkännande som det förtjänar. Att ge individen ett instrument att förmedla och kommunicera sin kompetens. OCN-metoden kommer ursprungligen från Storbritannien där den har utvecklats sedan början på 80-talet.

Utredning om översyn av arbetsmarknadspolitiska insatser

Cristian Husmark Pehrsson, riksdagsman, är utsedd av regeringen i syfte att lämna ett samlat förslag på hur de arbetsmarknadspolitiska insatserna bör utformas för att på ett effektivare sätt bidra till att personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga kan få och behålla ett arbete.

FunkA-utredningens nuvarande uppdrag är översyn av regelverk om arbetshjälpmedel, krav på arbetsmarknadsförsäkringar vid anställningar med lönesubventioner samt ge strategisk spridning av goda exempel. Idag har 900 000 personer någon form av funktionsnedsättning i Sverige och hälften jobbar utan något särskilt lönebidrag.

Förslag i Budgetpropositionen 2013 är ökad trygghet för ungdomar att prova på att arbeta eller studera med vilande aktivitetsersättning upp till två år. Under hela den vilande aktivitetsperioden kan 25 % av aktivitetsersättningen betalas ut även om den unge arbetar och får en inkomst. SIUS utökas, SIUS ska kunna kombineras med Utvecklingsanställning eller trygghetsanställning, Arbetsförmedlingen får i uppdrag att redovisa hur kvaliteten i bedömningsprocessen kan förändras.

Arbetsförmedlingens åtgärder och vägen till arbete

Bengt Eklund och Pentti Mäkinen från Arbetsförmedlingen pratar om hur viktigt det är med samarbete och att Af har ett långvarigt samarbete med Försäkringskassan.

Arbetsförmedlingen har ett särskilt uppdrag för unga med funktionsnedsättning. Af samverkar med skolan för att kunna ge vägledning och information för att underlätta övergången från skola till arbetsliv för elever mellan 16-29 år. Af samverkar också med Försäkringskassan för att öka möjligheten till egen försörjning genom förvärsarbete för unga med aktivitetsersättning.

Man ser en ökning av daglig verksamhet för unga med funktionsnedsättning. Det är viktigt med samverkan med skolan och dokumentation från skolan, ex portfolio/CV. I konkurrens med andra är arbetsmarknaden svår att komma in på för personer med funktionsnedsättning.

Världsunik Talamejl

Stefan Dellenborg från Göteborg berättar om världens enda talmejl som finns på internet. Eleven kan få sitt mejl uppläst var som helst i världen. En ovärderlig hjälp för personer med synskada, elever med kognitiv funktionsnedsättning, nyanlända invandrare eller dyslektiker.

Blomstrande företag kan skapa jobb

Li Jansson, författare och nationalekonom från Svenskt Näringsliv, beskriver i sin bok sambandet mellan företagsklimat och chansen till jobb. Sverige har idag förhållandevis god ekonomi med stabila statsfinanser, men det är många som står utanför arbetsmarknaden och lever i ett utanförskap. Välfärden räcker inte till för alla och det finns många som lever i utsatthet, ex. kan var 5:e person inte klara av oförutsedda utgifter. Regeringens prognos är att år 2014 lever 800 000 människor i ett utanförskap. Grupper med svag förankring till arbetsmarknaden står för 80 % av utanförskapet: unga, utomeuropeiskt födda, personer med nedsatt arbetsförmåga.

Det finns en arbetskraftsreserv på 210 000 personer och det är en utmaning att se individens förmåga, inte ”tänka i grupp”. Företagsklimatet i kommunen påverkar hur man ser på personer som har nedsatt arbetsförmåga. I en kommun med bra företagsklimat får personen plats på den vanliga arbetsmarknaden och i en kommun med sämre företagsklimat hänvisas personen som bäst till lönebidrag. Några företag som anställer personer med funktionsnedsättning är; ICA, MAX, Misa, Left is Right och Peritos.

Sammanfattning:

- Fokusera på individens styrkor och motivation.
- Personer med funktionsnedsättning är en stor arbetskraftsresurs som på rätt plats har full arbetsförmåga.
- Samverkan mellan skola och näringsliv med långsiktiga och förtroendeskapande relationer.
- Företagsklimatet är särskilt viktigt för personer med nedsatt arbetsförmåga.

För mer information se Sigys hemsida där fler av föreläsarnas presentationer ligger under Bygga Broar 2012

/ Camilla Eriksson, Riksföreningen Sär vuxpedagogerna